

Oopperan kummastus

Vanha Pariisin oopperatalo Palais Garnier on sokkeloinen rakennus. Sen maanpäälliset osat ovat komeat niin sisältä kuin ulkoakin. Suuri osa rakennuksesta kätkeytyy maan alle. On siis ihan luontevaa, että kellareissa liikkui haamuja ja kummituksia, joilla peloteltiin herkkäuskoisia. Monet väittivät törmänneensäkin siellä ilmielävään kummitukseen.

Ranskalainen kirjailija Gaston Leroux tarttui kiehtovaan aiheeseen ja julkaisi vuonna 1910 aiheesta kauhuromaanin. Kirja saavutti vankan suosion, ja sitä luettiin jopa lapsille satukirjana. No, monet muutkin sadut olivat tuohon aikaan karmeita.

Kirja on suomennettu kaksi kertaa. Luin sen ensimmäisen nuorukaisena, ja silloinkin tarina nostatti väreitä. Kummituksen kirjaakin suurempi suosio jatkui näyttämöillä ja elokuvina. Tarinasta on kirjoitettu ja sävelletty kymmeniä eri versioita.

Pajatso tyhjjeni sitten kunnolla, kun hittinikkari Andrew Lloyd Webber tarttui aiheeseen. Hänen musikaalinsa tuli ensi-iltaan vuonna 1986, ja sen jälkeistä kautta voidaan kuvata kuluneella sanonnalla, että loppu on historiaa.

Kirjan tarina on hyvä, mutta musikaalissa se on lieventynyt. Kauan sitten näkemistäni parista musikaaliversiosta on jäänyt juuri tällainen hailakka mielikuva. Esiintyjät huseeraavat ja laulavat. Musiikki pauhaa kovaa. Tehosteet räiskyvät, mutta kauhu pysyy piilossa. Odotukset Kansallisoopperan kummituksen suhteen olivat siis kahtalaiset.

Musikaalin alussa tuntuu, että on tultu jääkiekkomatsiin. Siellähän lyhyillä tauoilla soitetaan sähköuruilla kovaa jotain tuttua teemaa. Sähköurut maustettuna nauhoitetulla mölyllä pauhaavat myös Oopperan kummituksen alussa. Orkesteri pääsee vasta vähitellen mukaan.

Laulajien ja puhujien ääntä tunnutaan vahvistettavan, vaikka mikkejä ei kauempaa näekään. Tuntuu, että joitakin laulajia, etenkin kummitusta esittävää Ville Rusasta moinen jopa häiritsee.

Mutta lavalla todella tapahtuu. Kulissit rullaavat edestakaisin. Esiintyjiä, laulajia ja tanssijoita on kerralla niin paljon, että lähes törmäillään. Sähköisen äänentoiston etu on, että esimerkiksi mystinen kummitus saadaan ikään kuin liikkumaan silmänräpäyksessä eri puolille salia.

Miten sitten Oopperan kummitus oopperassa poikkeaa tavallisesta teatterista? Ensiksi kuoro. Näin upeata kuoroa ei millään saada musiikkiteattereihin. Toiseksi orkesteri. Huolimatta joistakin nauhoitetuista ja vahvistetuista pätkistä soiton moninaisuus on aivan eri luokkaa kuin tavallisissa musikaaliesityksissä.

Kansallisoopperamme saa valtaosan kuluistaan julkisista varoista, mikä herättää monissa piireissä närää. Minulle julkinen rahoitus kyllä sopii. Jos Suomessa saisi määrätä edes pieneltä osin maksamiensa verojensa käyttökohteesta, suuntaisin kyllä roposiani oopperalle. Toisaalta oopperassa on edullista käydä, kun saa paljon enemmän, kuin mitä on maksanut.

Houkutellaanko Lepakon ja Oopperan kummituksen kaltaisilla tuotannoilla uusia asiakkaita taloon? Vai paikataanko näiden varmallalla tuotolla supistuvaa julkista rahoitusta? Rahaa varmasti kilisee, mutta palaavatko sisään heitetyt?

Uusien asiakkaiden kosimiseksi tukeutuisin ensin räväköihin klassikoihin, vaikkapa Lemmenjuomaan tai Cavalleria rusticanaan ja Pajazzoon. Luulen, että kokeilijat palaavat varmemmin.

pajen